

نحوه تهیه داروی آمفوتریسین B و مراقبت های

پرستاری

گردآورنده: حلیمه کری

کارشناس پرستاری

بیمارستان امیراعلم

تفاوت داروی داروی آمفوتریسین بی لیپوزومال با داروی آمفوتریسین بی چیست ؟

آمفوتریسین بی لیپوزومال در واقع فرمولاسیونی از دارو است که مولکول های دارو توسط غشایی لیپیدی احاطه شده اند. این امر عوارض جانبی دارو را بدون اینکه در میزان اثر بخشی دارو تغییری ایجاد کند، کاهش می دهد. غلظت پلاسمایی ایجاد شده با کاربرد آمفوتریسین بی لیپوزومال بیشتر از نوع ساده دارو می باشد و بنابراین تجمع و نفوذ دارو به بافت های چربی و مغز نیز بیشتر خواهد بود. با توجه به نکات ذکر شده، این دارو با غلظت و سرعت ثابتی به بافت عفونی می رسد. کاهش عوارض ناخواسته دارو از علل اصلی تولید و مصرف آمفوتریسین بی لیپوزومال بوده است.

داروی آمفوتریسین بی لیپوزومال به همراه فیلتر ۵ میکرونی عرضه می گردد. لازم به ذکر است که نوع معمولی دارو در یخچال و انواع آمفوتریسین بی لیپوزومال در دمای محیط قابل نگهداری می باشد. باید توجه شود که در صورت وجود نارسایی های کلیوی یا احتیاج به تجویز دوز های بالا، نوع لیپوزومال دارو تجویز شده و نمی توان آن را با سایر انواع دارو جایگزین نمود.

عوارض داروی آمفوتریسین بی لیپوزومال

- ایجاد تب و لرز
- ایجاد اختلالاتی در ضربان قلب
- ایجاد گرفتگی و درد عضلات
- بروز خستگی و ضعف غیر معمول

- ایجاد کمردرد و درد در قفسه سینه
- تیره شدگی ادرار
- سخت شدن تنفس
- ایجاد سر درد
- زرد شدگی پوست و چشم
- نا منظم شدن ضربان قلب
- گرفتگی عضلات یا درد
- ایجاد خستگی یا ضعف غیر معمول

عوارض داروی آمفوتریسین بی لیپوزومال که کمتر رایج ستند:

- کمردرد و درد در قفسه سینه، تیرگی ادرار، دشواری در تنفس، سردرد و زرد شدن چشم یا پوست از عوارضی هستند که کمتر مشاهده شده اند.

توجه

مصرف بیش از حد این دارو ممکن است عملکرد دستگاه تنفسی و قلبی عروقی را تحت تأثیر قرار دهد. درمان مسمومیت با این دارو، عمدتاً انجام اقدامات حمایتی است. همو دیالیز در مسمومیت آمفوتریسین B مؤثر نبوده و غالباً اختلالات الکترولیتی اصلاح می گردند.

نحوه مصرف و تزریق داروی آمفوتریسین

پوزومال:

-میزان مصرف و دفع مایعات و همچنین تغییر حجم و رنگ ادرار پیگیری شود. آسیب کلیوی در صورت قطع مصرف دارو هنگام بروز اولین علائم اختلال عملکرد کلیه ممکن است برگشت پذیر باشد.

-غلظتهای پتاسیم و منیزیم به دقت پیگیری شود. غلظتهای کلسیم و منیزیم دو بار در هفته اندازه گیری گردد. آزمونهای عملکرد کلیه و کبد و همچنین شمارش سلول ای خون به طور منظم انجام شود (اغلب ۲ بار در هفته).

-شدت بعضی از عوارض جانبی را میتوان با تجویز آسپیرین، استامینوفن، آنتی هیستامینها، ضداسترها مپریدین و یا دوزهای اندکی از کورتیکواستروئیدها؛ اضافه کردن بافر فسفات به محلول؛ و همچنین با مصرف یک روز در میان دارو کاهش داد. در صورت بروز واکنشهای شدید باید مصرف دارو تا مدتی قطع گردد.

-هر ویال آمفوتریسین لیپوزومال حاوی ۹۰۰ میلیگرم سوکروز می باشد که در بیماران دیابتی باید مد نظر قرار گیرد.

در سرنک پلی پروپیلنی در یخچال تا یک هفته قابل نگهداری است. **انفوزیون وریدی آمفوتریسین بی لیپوزومال باید طی ۲ تا ۴ ساعت انجام شود.**

باید توجه شود که مصرف این دارو مناسب عفونت های قارچی خفیف نمی باشد.

برای کاربرد و یا عدم کاربرد داروی آمفوتریسین بی لیپوزومال، خطرات مصرف آن در مقابل منافع مصرفش باید سنجیده شود. این تصمیمی است که توسط پزشک و در مشورت با بیمار صورت می پذیرد.

در صورتی که در درمان بیش از یک هفته وقفه ایجاد شود، درمان باید مجدد با حداقل مقدار مصرف شروع شده و به تدریج تا مقدار مصرف مطلوب افزایش یابد.

پایش درمان:

-برای بررسی تحمل دارو و احتمال بروز حساسیت دارو با غلظت $5 \text{ ml } 20/1\text{mg DW}\%$ ت یه و طی ۳۰-۱۰ دقیقه انفوزیون شود. از زمان شروع انفوزیون تا ۴ ساعت بعد هر ۳۰ دقیقه فشار خون ضربان قلب تعداد تنفس و دمای بدن چک شود.

-حداقل تا ۴ ساعت بعد از شروع انفوزیون وریدی علائم حیاتی هر ۳۰ دقیقه پیگیری شود. تب ممکن است طی ۱-۲ ساعت بروز کند ولی طی ۴ ساعت بعد از قطع مصرف دارو متوقف خواهد شد.

باید توجه شود که مقدار و نحوه مصرف داروی امفوتریسین بی لیپوزومال تنها توسط پزشک معالج تعیین می شود. و نحو آماده سازی و تزریقی که در ادامه آورده شده است، تنها جهت آشنایی و مربوط به یکی از شرکت های داروسازی می باشد بنابراین این دارو به طور خودسرانه نمی تواند به هیچ وجه مورد استفاده قرار بگیرد.

جهت آماده سازی دارو، پس از اینکه **۱۲ میلی لیتر آر استریل به ویال افزوده شد، باید به آرامی آن را تکان داد هیچ نشانه ای از رسوب زرد رنگ در ویال باقی نماند.** تعدا مورد نیاز ویال دارو بسته به دوز تجویز شده برای هر بیم آماده شده و در یک سرنگ ۲۱ میلی لیتری استریل با سوزر شماره ۱۸ کشیده خواهد شد. پس از انجام مراحل بالا، فیلتر بین سرنگ و سر سرنگ قرار گرفته و **دارو وارد حجم مور نظر از سرم دکستروز ۵ درصد شده و انفوزیون می شود.**

نکته:

با به کار بردن یک فیلتر می توان محتویات ۴ ویال را فیلتر نمود. حجم مورد نیاز از دکستروز طوری انتخاب می شود که پس از رقیق سازی غلظت انفوزیون نهایی ۱ میلی گرم د میلی لیتر باشد. برای کاربرد در کودکان و بیماران مبتلا به بیماری های قلبی عروقی بهتر است این دارو به غلظت انفوزیون نهایی ۲ میلی گرم در میلی لیتر برسد.

اگر ویال در شرایط عادی در بخش و توسط پرستار آماده شود دارو باید به سرعت استفاده شود، در غیر این صورت دارو باید پس از یک ساعت دور ریخته شود. لازم به ذکر است که در صورتی که دارو در شرایط تمیز آماده و حل شود، در خود ویال دارو در دمای محیط تا ۲۴ ساعت و در خود ویال دارو